



Latvijas lauksaimniecība un lauki mainīgajā Eiropas koptelpā

Andris Miglavs

Rīgā, 2005. gada 10.oktobrī



Latvijas Valsts
agrārās ekonomikas institūts
Latvian State Institute of Agrarian Economics

Šodien par:

- **Dažas atrunas**
- **Kas ir lauksaimniecība**
- **Lauksaimniecības politika Eiropā - kā tā strādā**
- **Kas jauns Eiropas lauksaimniecības un lauku politikā**
- **Ko tas nozīmē Latvijai:**
 - ⇒ **Vai un kāpēc Latvijā jāievieš reformētā KLP?**
 - ⇒ **Kādas ir Latvijas izvēles?**
 - ⇒ **Vai Latvijas izvēle ir nozīmīga?**

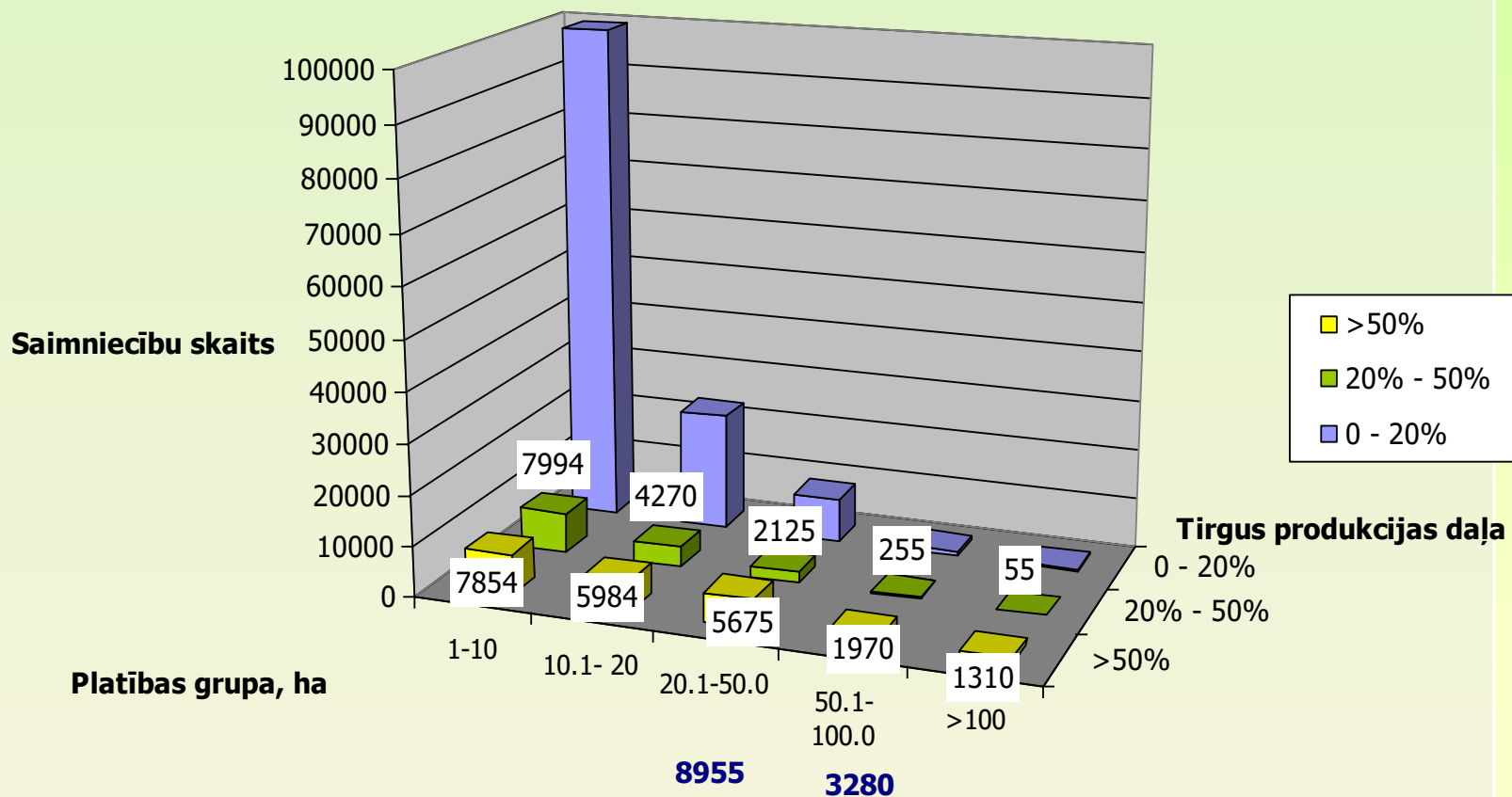
Kas ir lauksaimniecība?

- **Tautsaimniecības nozare**
 - ⇒ **ražo preces**
 - pārtika
 - enerģija
 - ⇒ **rada produktu**
 - pievienotā vērtība, daļa IKP
- **Dzīves veids**
 - ⇒ **cilvēki nodarbojas ar zemkopību/augkopību/lopkopību**
 - zemi un lopus kopjošo cilvēku skaits
- **Neatņemama lauku telpas sastāvdaļa?**
 - ⇒ **atvērtā lauku telpas ainava**
 - kopti lauki, lopi ganībās, cilvēki laukos
 - ⇒ **lauku ekonomikas mugurkauls?**
 - pelnošas saimniecības, sociālās aprites pamats

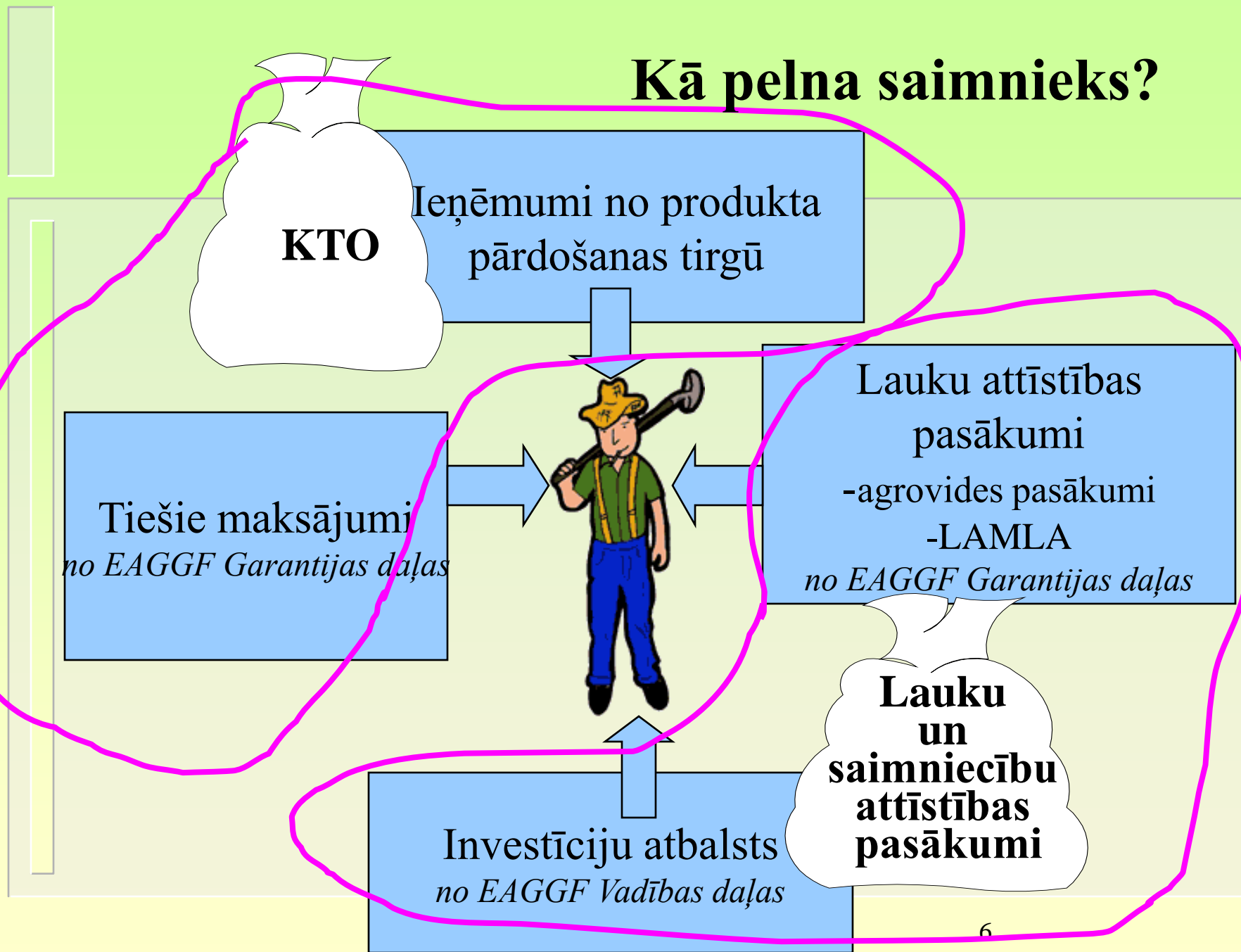
Vispārējā Latvijas saimniecību struktūra

- **2001. gada lauksaimniecības skaitīšanā tika apsekotas 174 003 saimniecības (>1ha).**
- **Šo saimniecību apsaimniekotā LIZ teritorija bija 2,16 milj. ha.**
- **Vidēji vienas saimniecības LIZ platība - 12,4 ha.**
- **Kopējais nodarbināto skaits – 280 884.**
 - ⇒ **pamatieņēmumi no darba saimniecībā – 99 205.**
 - ⇒ **vairāk par 6 stundām dienā strādāja - 93 793.**
- **Traktori – 51708.**
- **Uz 73,88 tūkst. reģistrētajiem govju ganāmpulkiem:**
 - ⇒ **5,3 tūkst. piena dzesētāji.**
 - ⇒ **5,7 tūkst. slaukšanas iekārtas.**

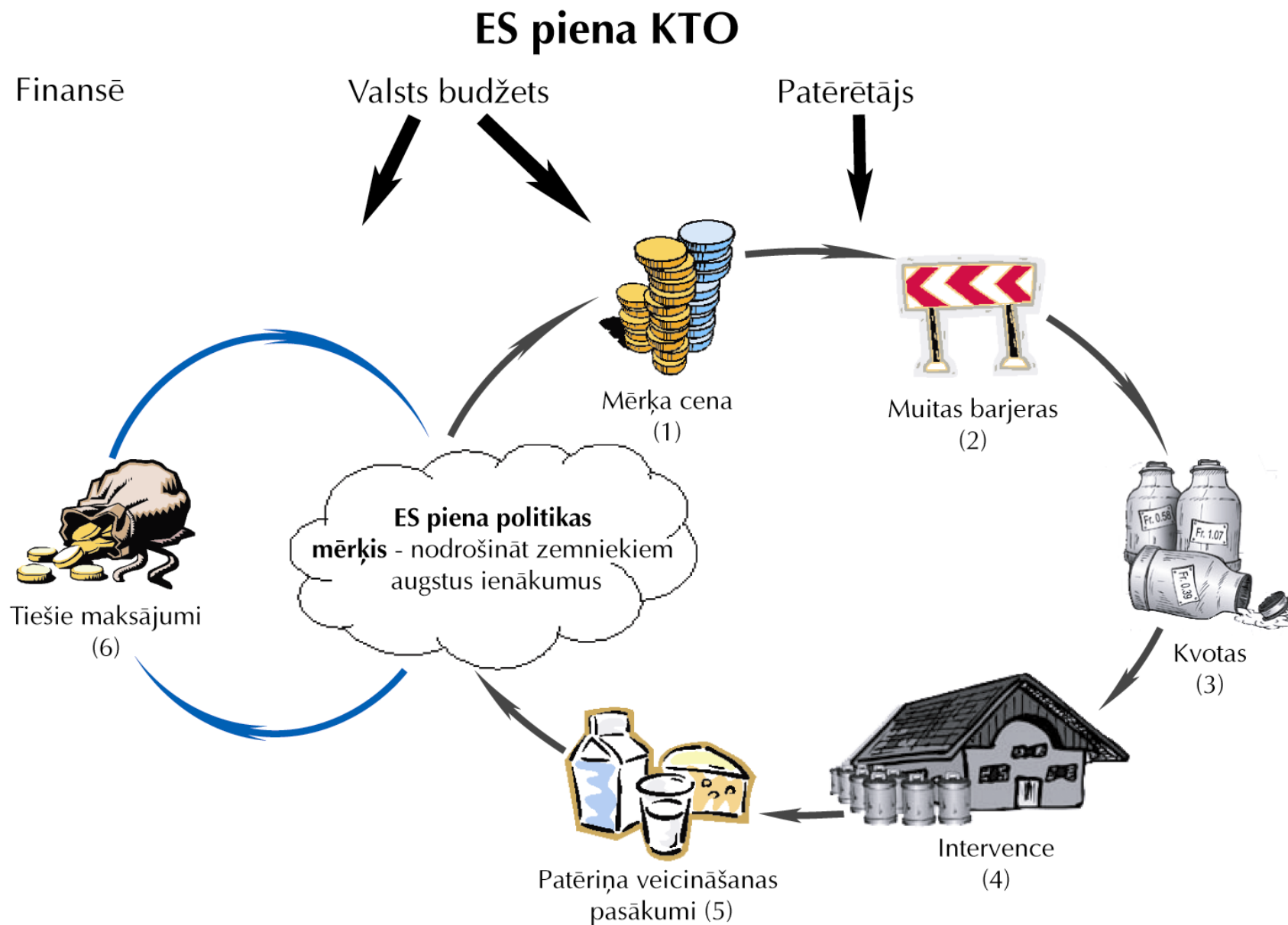
Saimniecību sadalījums pēc LIZ un tirgus orientācijas



Kā pelna saimnieks?



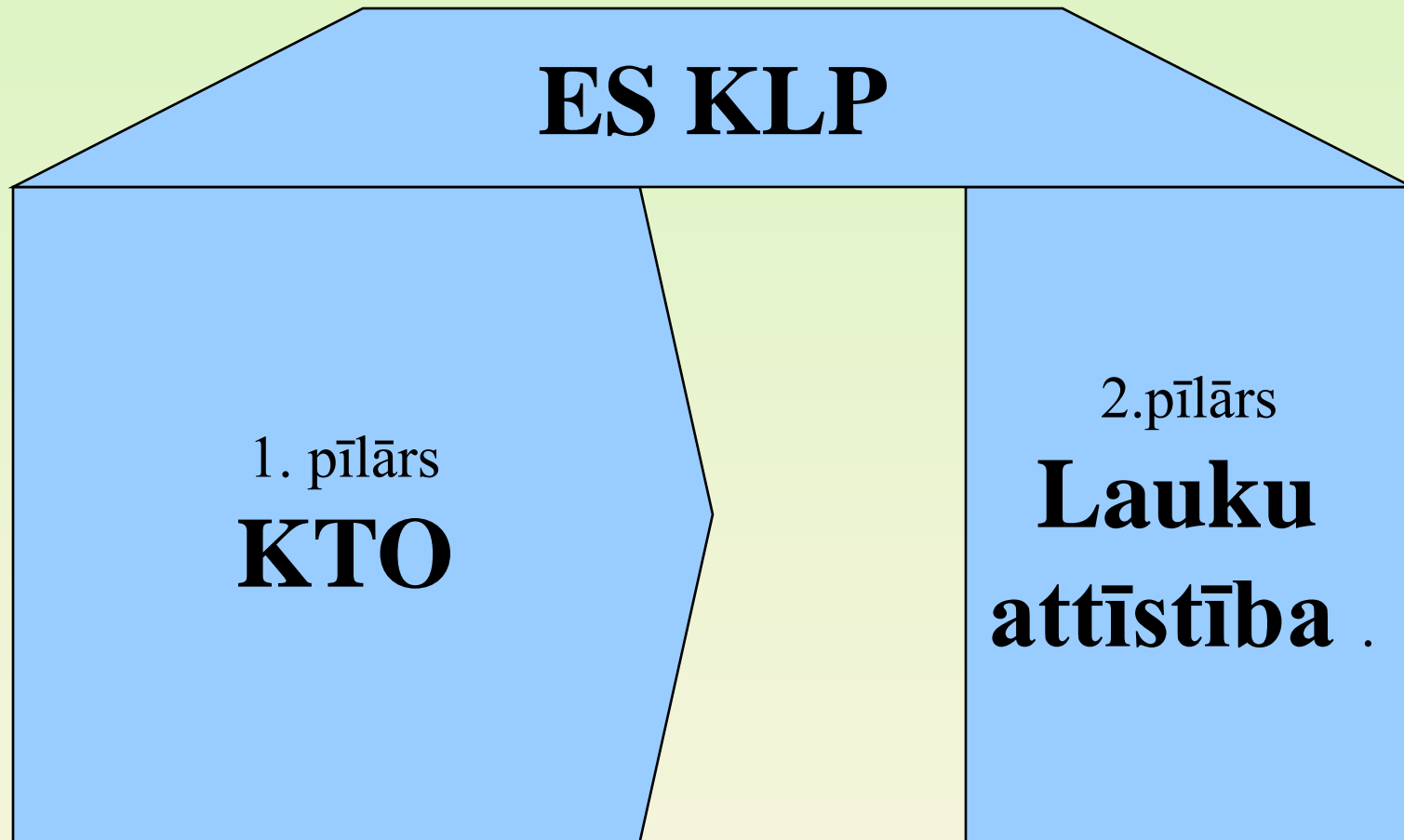
Eiropas Savienības KLP. Piena sektors.



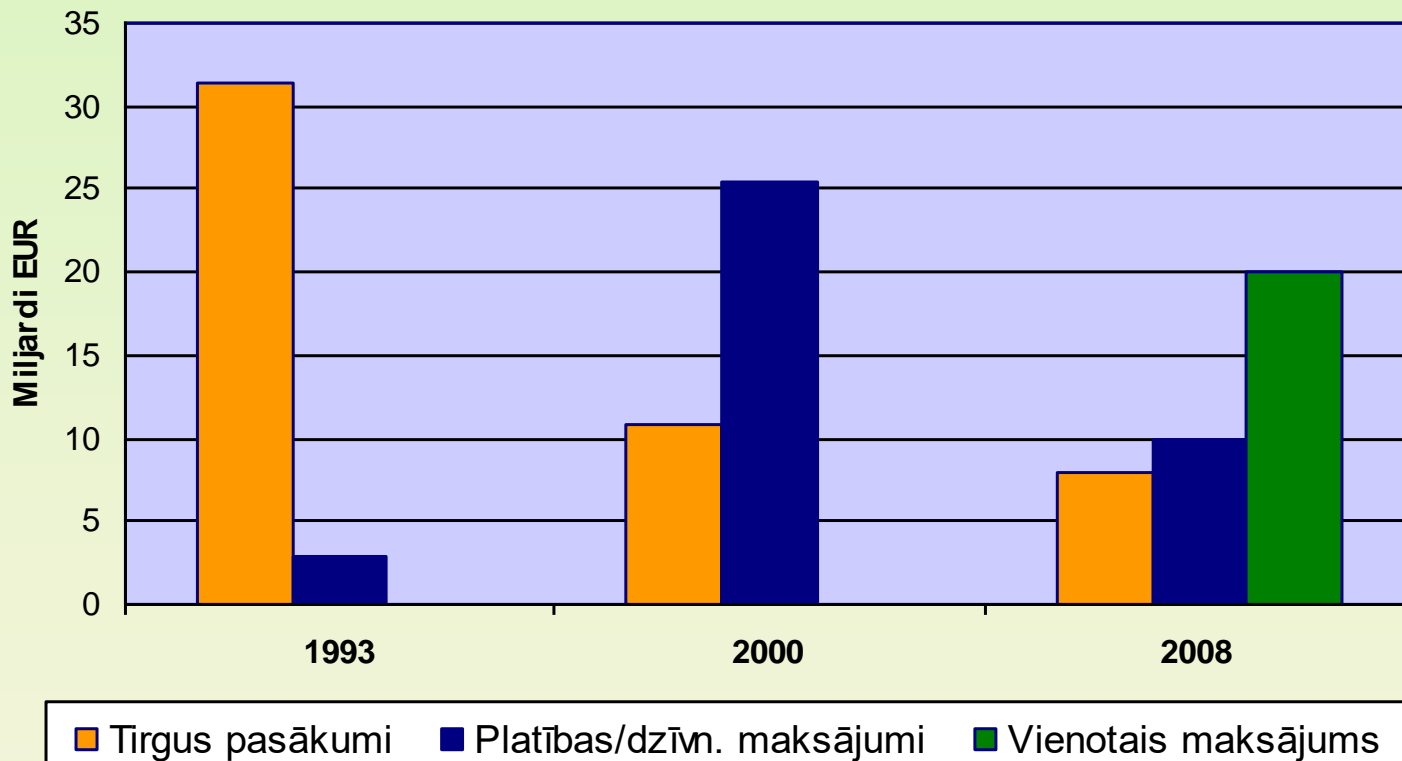
Kopējās lauksaimniecības politikas reformas mērķi

- **Uz tirgu orientētas lauksaimniecības uzņēmējdarbības attīstība:**
 - ⇒ Paaugstināt ES lauksaimniecības konkurētspēju un pārtikas kvalitāti;
 - ⇒ Dot iespēju lauksaimniekam izvēlēties, ko audzēt uz savas zemes;
- **Ilgspējīgas un videi draudzīgas lauksaimniecības attīstība**
- **Lauku attīstība.**
 - ⇒ Tiešo ienākumu atbalstu novirzīt no ražošanas uz ražotāju;
 - ⇒ Nodrošināt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem;
 - ⇒ Nodrošināt labāku līdzsvaru starp tiešajiem maksājumiem un lauku attīstību

KLP reforma 2004. - 2014. gads



Pāreja no ražošanas uz ražotāja atbalstu



Tiešmaksājumu atdalīšana no ražošanas – Latvijai vēl priekšā, ieviešot Vienotā maksājuma (VM) shēmu

Šobrīd Latvijā - **Vienotā platības maksājuma (VPM) shēma.**
Reformētās KLP **Vienotā maksājuma (VM) shēmas** ieviešana (ar
iespēju piemaksāt arī papildus valsts tiešos maksājumus).
Latvijai bija tiesības to darīt jau 2005.gadā, un ir jāizdara ne
vēlāk, kā 2009.gadā.

VM tiesības tiek piešķirtas par LIZ ha,

tajā skaitā: apsēto aramzemi, pļavām, ganībām, papuvēm un obligāto atmatu
kategorijai pielīdzināmajām platībām.

VM tiesības dod iespēju saņemt* maksājuma likmi par katru VM atbilstošu
LIZ ha.

UZMANĪBU! Uz VM tiesībām piesakās vienu reizi VM shēmas ieviešanas gadā. Kas
pirmajā gadā nepieteiksies, VM tiesības arī nākotnē nevarēs saņemt!

VM tiesības var pārdot (kopā ar LIZ vai bez tās), nomāt (tikai kopā ar LIZ) vai veikt
citus darījumus.

* jābūt nodrošinātai obligāto vides, pārtikas nekaitīguma, dzīvnieku veselības un labturības standartu ievērošanai

Tiešmaksājumu atdalīšana no ražošanas–2

Latvijai ir izvēle:

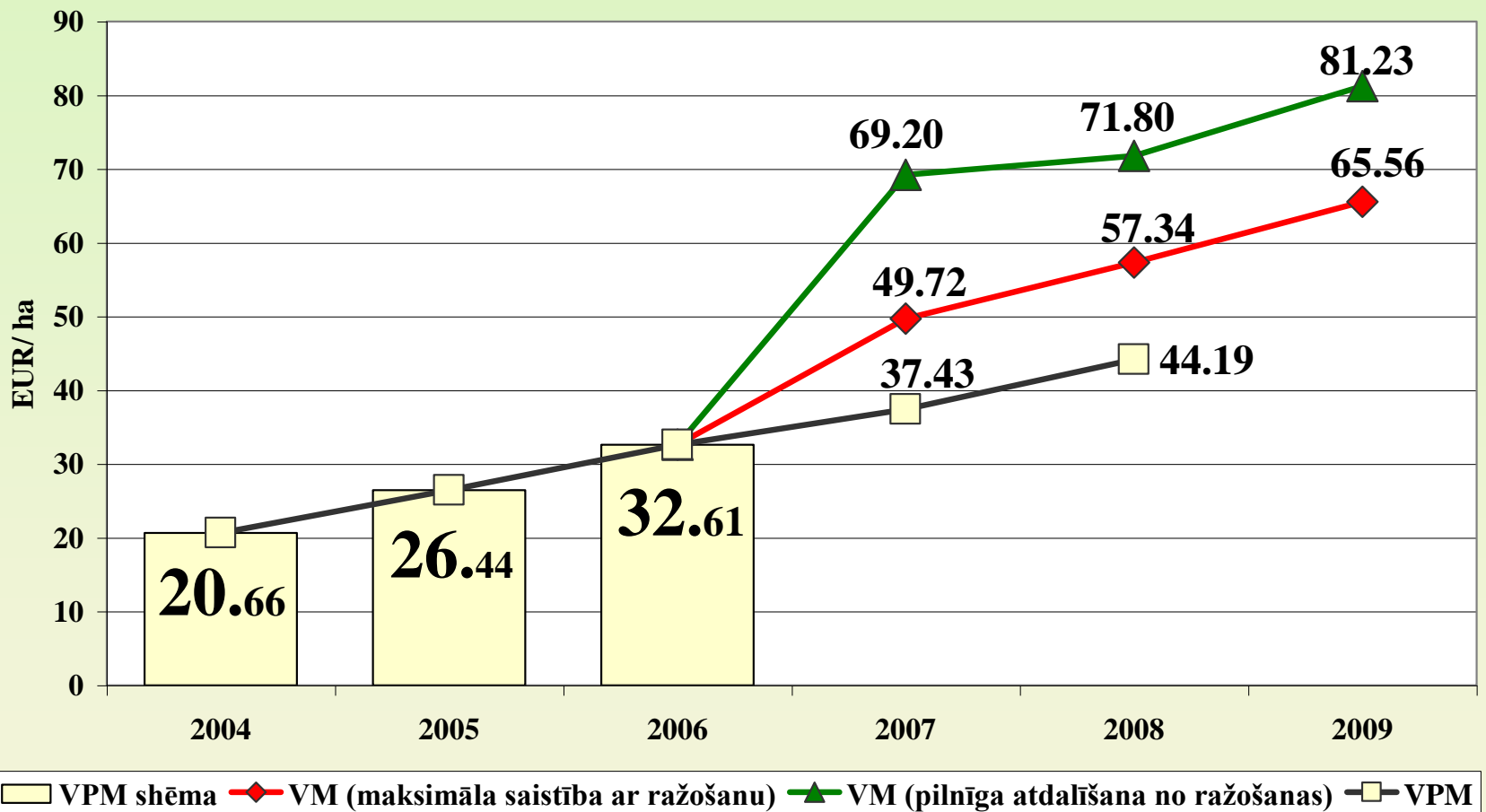
- **Pilnīga atdalīšana –visi TM iekļauti Vienotajā maksājumā**
 - ⇒ (atbalsts ir tikai par platību neatkarīgi no kāda produkta ražošanas apjomiem);
- **Dalēja atdalīšana, noteiktu TM daļu tomēr joprojām maksājot par produkcijas vienību (ha vai mājlopu):**
- **TM atdalīšana no ražošanas pakāpeniski novedīs pie strukturālām pārmaiņām visā lauksaimniecības sektorā. Lauksaimnieki varēs brīvāk izvēlēties savu ražošanas stratēģiju atbilstoši tirgus vajadzībām.**

Reformētās KLP ieviešanas scenāriji

Ieviešanas gads	2006	2009
Saistības pakāpe Max saistīti TM	S6 (c6)	S9 (c9)
Pilnīga atdalīšana	A6 (c6)	A9(d9)

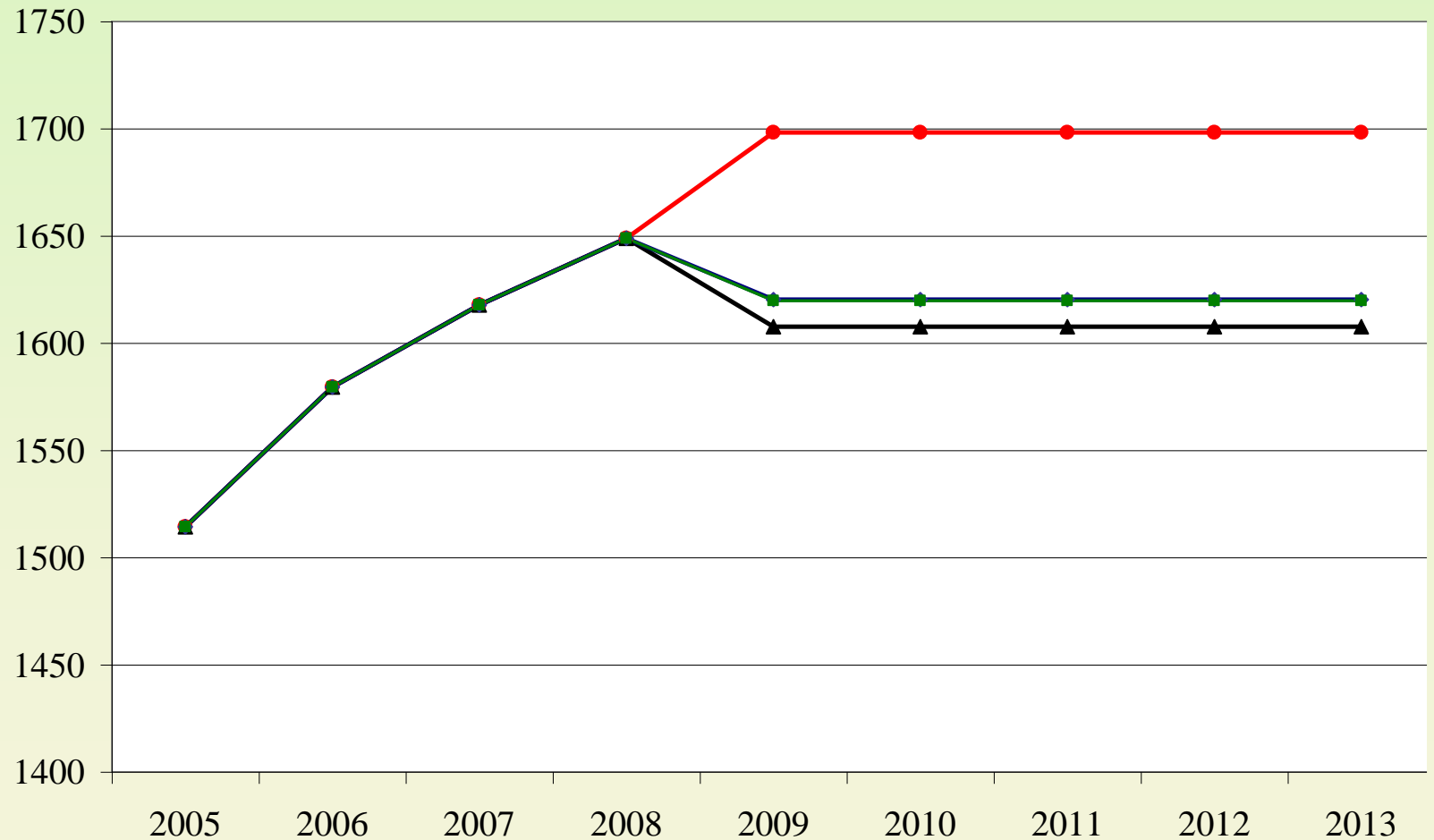


No ražošanas atdalītais maksājums - **VPM** vai **VM**, 2004.-2009.gadā, EUR/ha



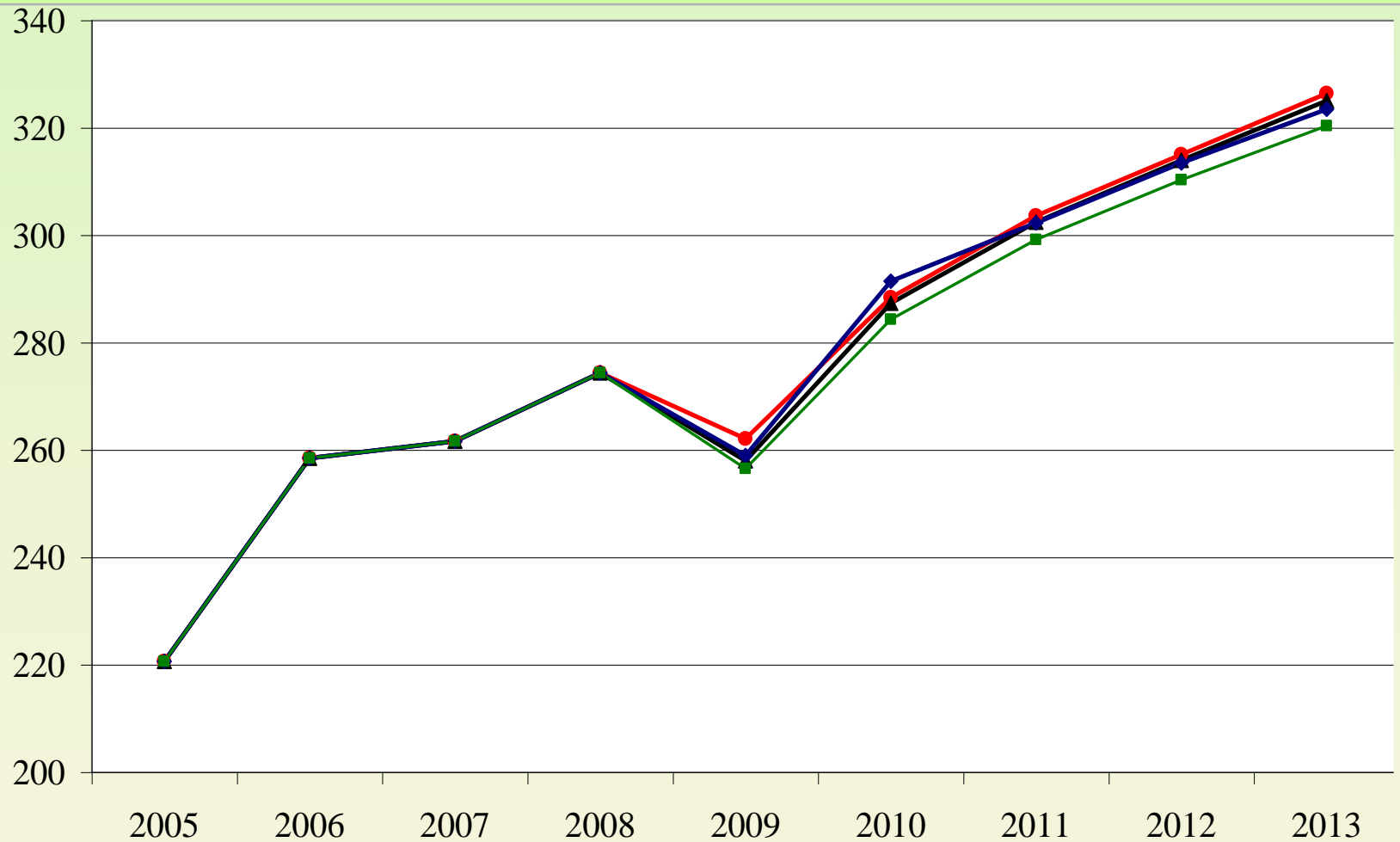
Avots: LVAEI aprēķini, izmantojot R1782/2003

Faktiski izmantotās lauksaimniecības zemes platības Latvijā, tūkst.ha

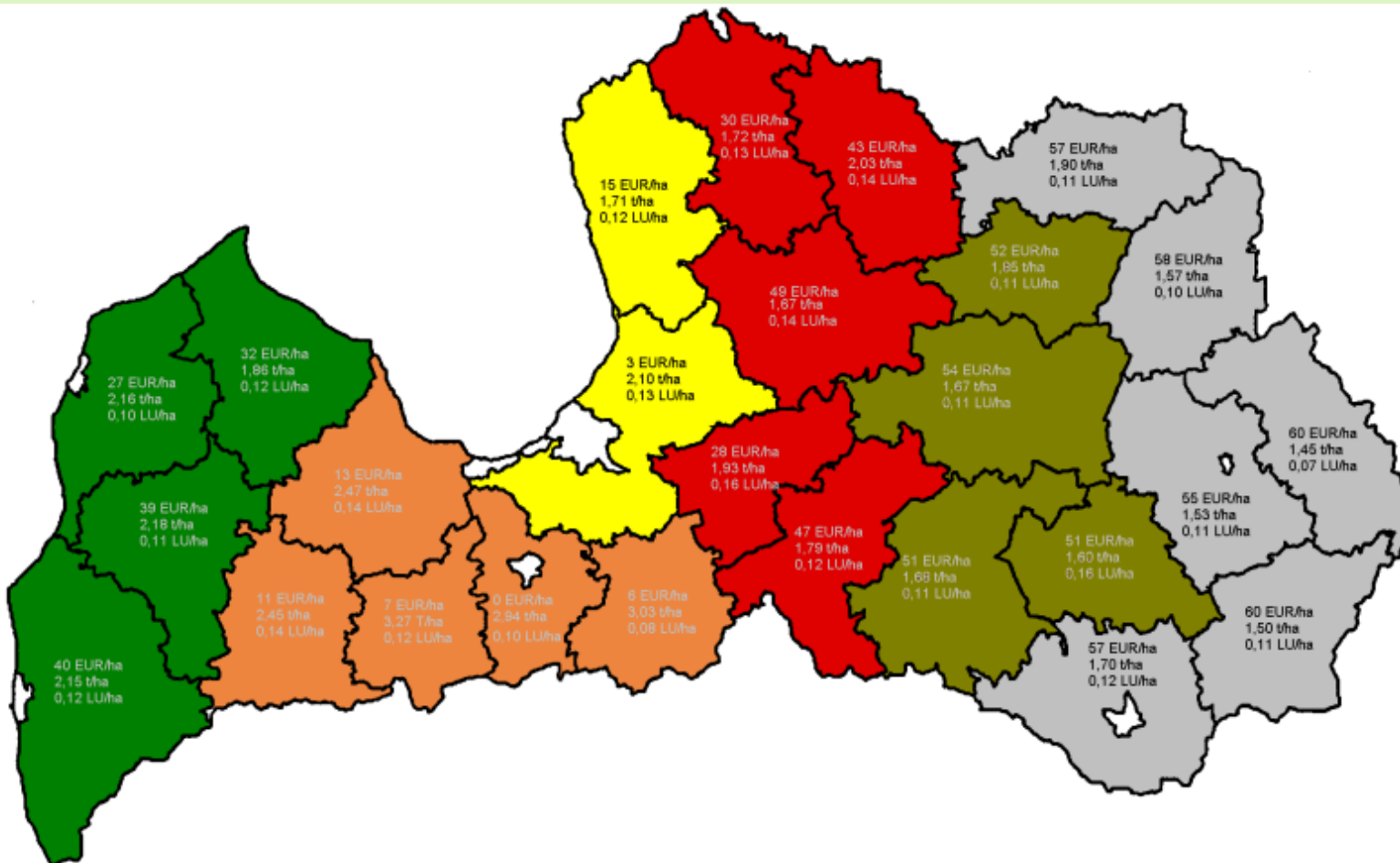


—●— A9 —▲— S9 lopi —◆— S9 augi —■— S9

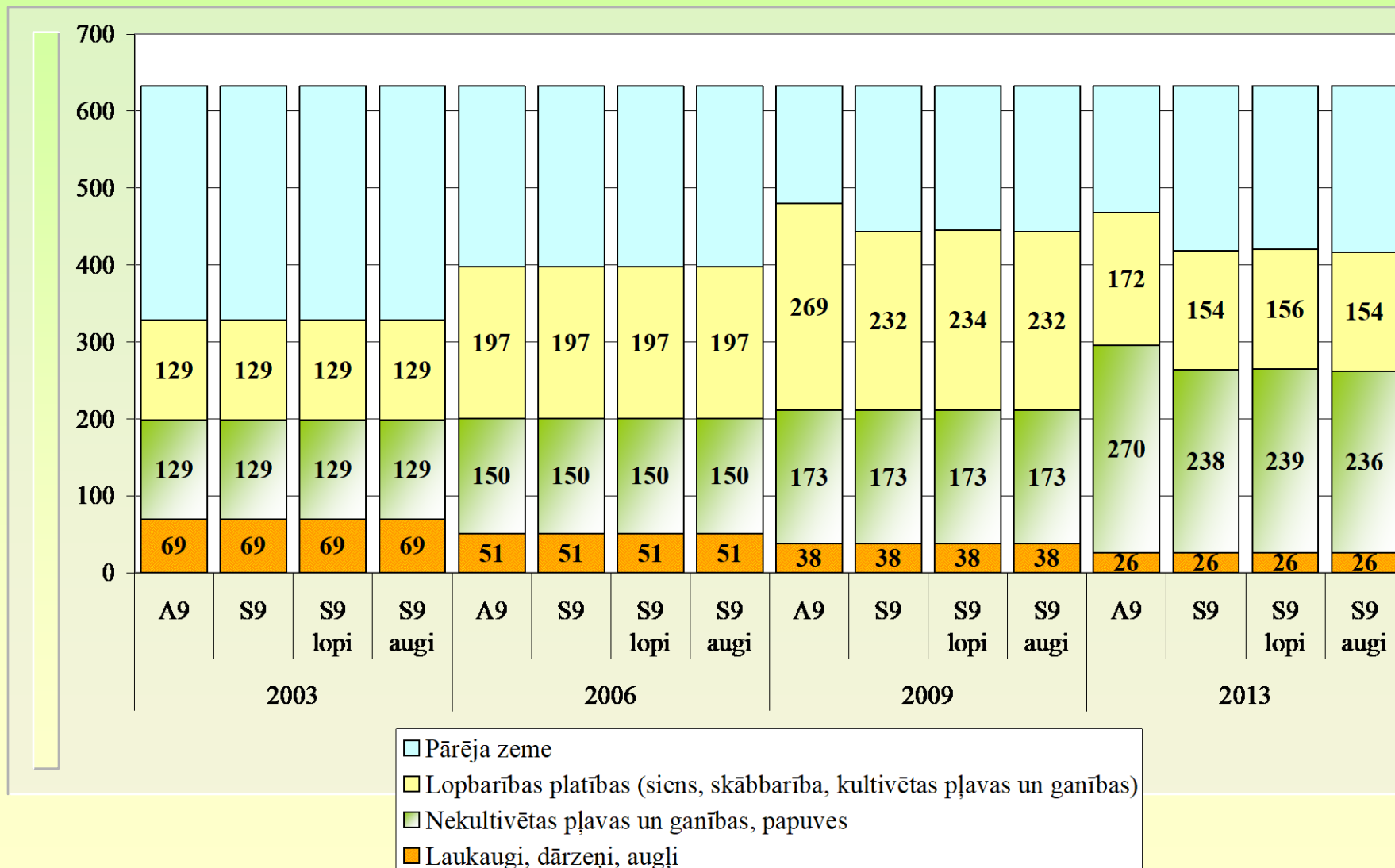
Prognozētie kopējie Latvijas lauksaimniecības sektora ienākumi (PV*), milj.Ls



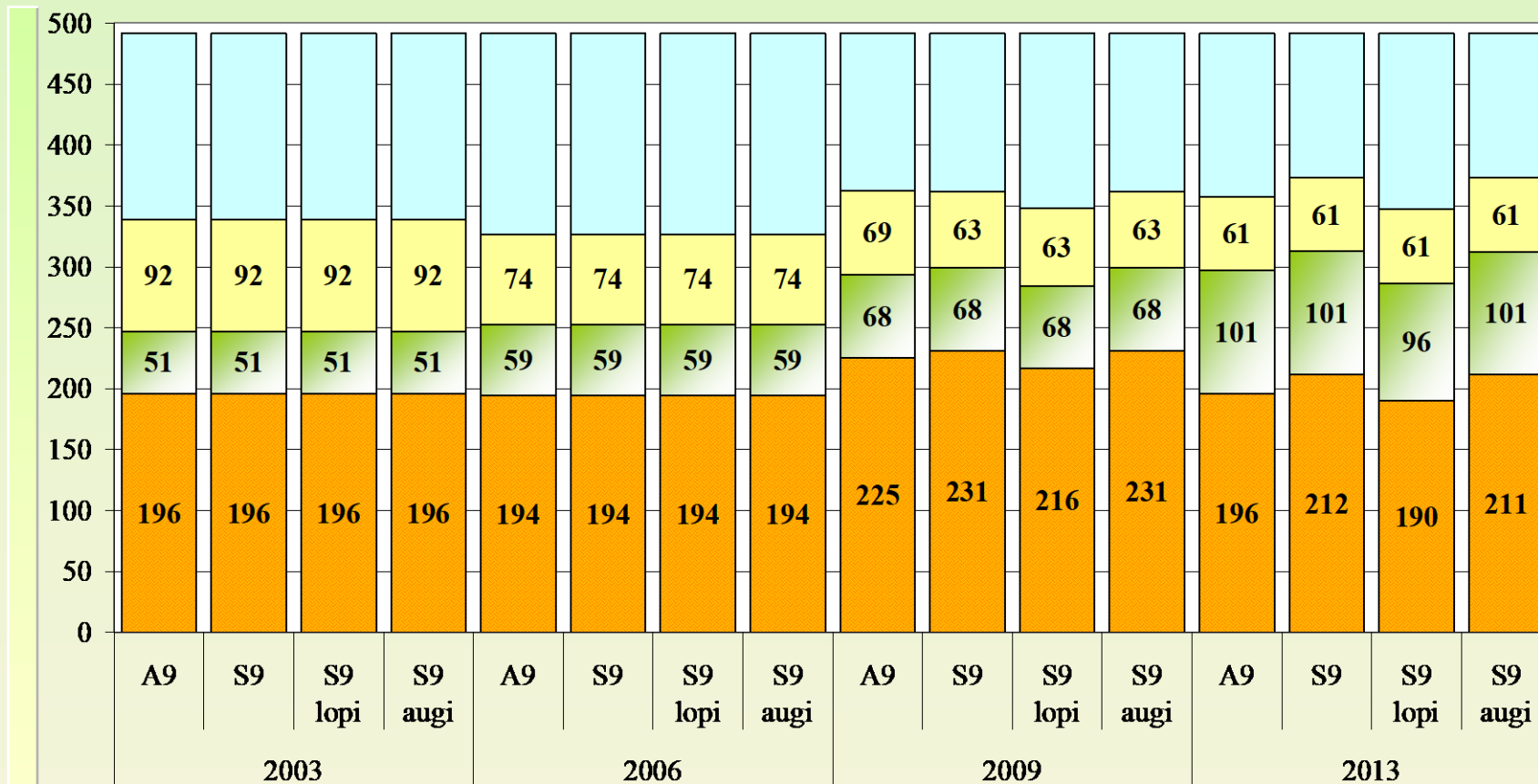
Latvijas reģionālais dalījums



Prognozētā zemes izmantošanas struktūra 6.reģionā (Austrumlatvija) dažādos scenārijos, tūkst.ha

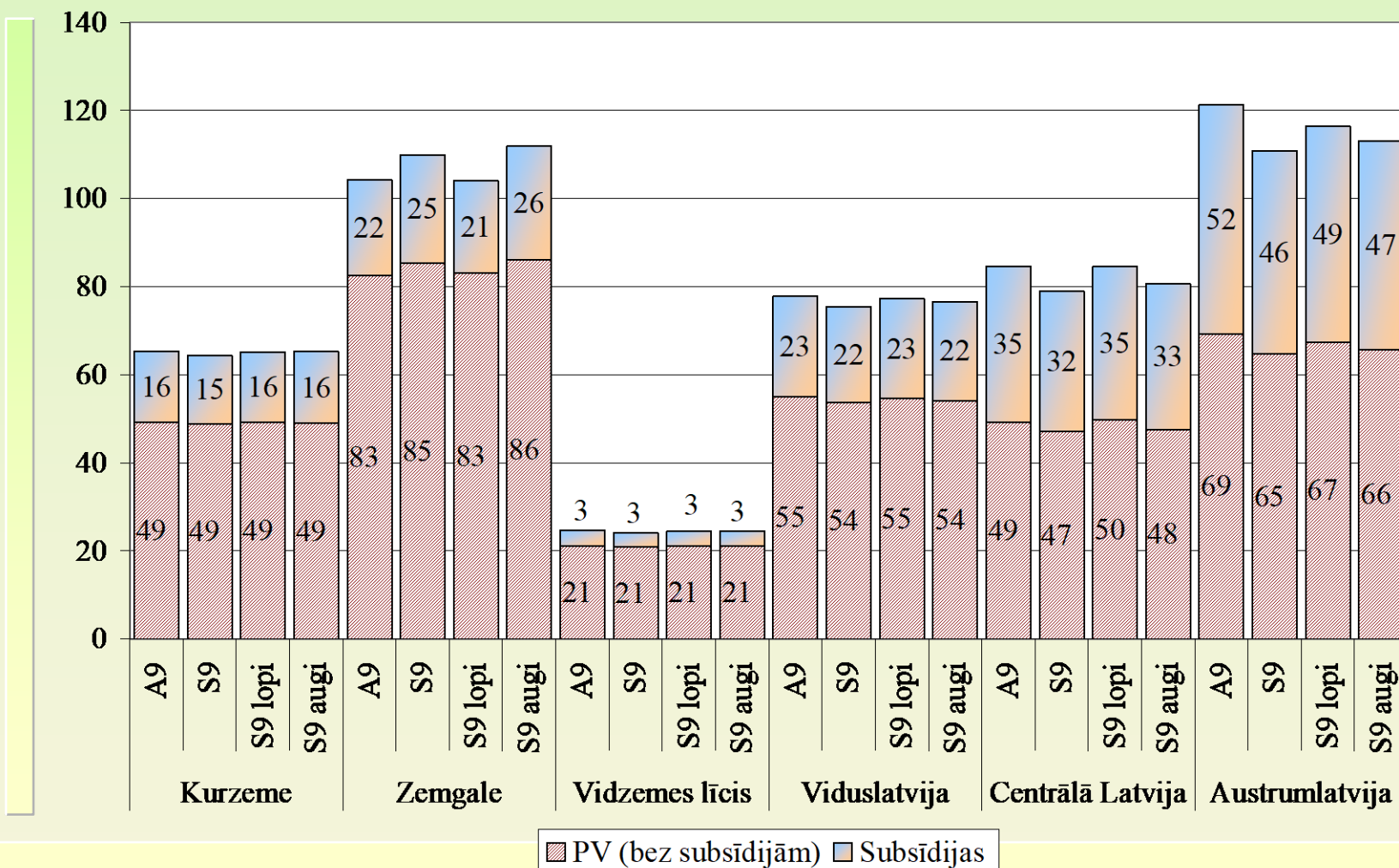


Lauksaimniecības zemes izmantošanas struktūra Zemgales reģionā dažādos scenārijos, tūkst.ha



- Pārēja zeme
- Lopbarības platības (siens, skābbarība, kultivētas pļavas un ganības)
- Nekultivētas pļavas un ganības, papuves
- Laukaugi, dārzeņi, augļi

Prognozētā ienākuma struktūra Latvijas reģionos dažādos scenārijos, 2013.gads, milj.LVL



Un noslēgumā

- **Saprātīga reformētās politikas pilnīga ieviešana neradīs sitienu pa Latvijas lauksaimnieku kabatām**
- **Tomēr nav vienotas atbildes par labāko izvēli**
- **Kas kam svarīgāks? Un ko sabiedrība vēlas no lauksaimniecības**
 - ⇒ **ražošanas fiziskie apjomi vs saimnieku ienākumi (peļņa?)**
 - ⇒ **saimniecisko lēmumu brīvība vs “valsts rekomendācija”**
 - ⇒ **efektīvāka saimniekošana vs nodarbinātība lauku apvidos**
 - ⇒ **vienkāršāka administrēšana vs regulējošāka politika**
 - ⇒ **agrāko paražu turpināšana vs piemērošanās jauniem apstākļiem**
 - ⇒ **intensīvi apsaimniekotas LIZ vs “ainaviska” daudzveidīga vide**
- **Sabiedrībai jāizvēlas un lēmumus jāizsver ...**

Šodienai pietiks...

- **Stāstā izmantoti materiāli, ko gatavoja LV Agrārās ekonomikas institūta pētnieki:**
 - ⇒ **Andris Miglavs,**
 - ⇒ **Danute Jasko,**
 - ⇒ **Guna Salputra,**
 - ⇒ **Valda Bratka**
 - ⇒ **Ludmila Fadejeva**
- **Mūs var atrast:**
 - ⇒ **Struktoru iela 14, Rīga, LV-1039**
 - ⇒ **www.lvaei.lv**
 - ⇒ **www.agropols.lv**